

Особовий фонд Миколи Івановича Бушина в Державному архіві Черкаської області (до 75-річного ювілею з дня народження)

Вже більше десяти років Державний архів Черкаської області активно співпрацює з відомим ученим, шанованою, енергійною, ініціативною особистістю – доктором історичних наук, професором, Заслуженим працівником освіти України, дійсним членом Української академії історичних наук, членом Української академії наук національного прогресу, членом Міжнародної академії інформатизації (м. Москва), «Людиною року – 1998» (за визначенням американського біографічного інституту), академіком Академії наук соціальних технологій і місцевого самоуправління (РФ), членом Національної спілки журналістів України, президентом Товариства істориків Черкащини ім. І. Гуржія, державним стипендіатом, засновником Благодійного фонду «Історична спадщина», Почесним громадянином селища Лисянка, лауреатом Міжнародної історико-літературної премії «Український літопис», чиє ім'я внесено до книги «Україна на межі тисячоліть. 500 впливових особистостей» та нагородженого пам'ятною медаллю «Лідери XXI століття», завідувачем кафедри історії України Черкаського державного технологічного університету Миколою Івановичем Бушиним [1, 1–3].

У сучасній країні, яка вражена всеохоплюючим «вірусом» – «мати все і зараз», Микола Іванович намагається зробити правильний усвідомлений вибір між філософією «мати чи бути». Завдячуючи оточенню цікавих людей він знайшов в собі сили відбутися як особистість, громадянин, науковець і педагог.

Розуміючи, що буде знесений неблаганним потоком «часу», М. Бушин, докладаючи максимум зусиль, прийняв мудре рішення передати свої особисті документи на зберігання в Державний архів Черкаської області, щоб його науковий та просвітницький доробок могли використати нащадки в майбутньому. Таким чином, був сформований архівний фонд, до якого увійшли матеріали його наукової та творчої діяльності, листування, біографічні та особисті документи, матеріали службової, політичної та громадської діяльності, документи про вченого, фото-, відеодокументи та альбоми.

Наукова діяльність М. Бушина, яка формувалась на фоні цілої історичної епохи відображена в наукових працях, як самостійних, так і в співавторстві з Г. Галієвим, В. Ковалем, А. Морозовим, Т. Никредіним, В. Нестеровим, Ю. Лазарчуком, О. Гуржієм, А. Палієм, Ю. Легою та ін. М. Бушин – автор та співавтор понад 350 праць, статей, брошур, монографій, навчальних посібників. Окремі з них передані в державний архів, серед яких: «Ілля Шульга – історик України. Нарис життя та діяльності», «Історія України», «Технологическое управление экономическими и социальными процессами: Учебно-методическое пособие», «Місто Умань: історичні портрети, події, факти», «Шляхом до державного університету», «С. Г. Савранський – педагог з великої літери», «Демократия и культура демократии» [2, 7–9].

Ці історико-краєзнавчі розвідки, монографії, нариси щодо історії Черкащини, її видатних постатей мають вагомe виховне значення для формування свідомості молодих науковців. І саме, в поєднанні з науковими та людськими якостями, М. Бушин сформував наукову школу, за напрямом – регіональна історія України, переважно зі своїх студентів. Під його керівництвом, троє вихованців захистили докторські та понад 30 – кандидатські дисертації. Саме його учні 19 грудня 2005 р. презентували широкій громадськості Благодійний фонд ім. проф. М. Бушина «Історична спадщина», метою якого є об'єднання зусиль істориків України в сприянні формуванню демократичної правової держави, підвищенню ролі й авторитету історичної справи в суспільстві та державі, сприяння історичній діяльності, захисту і підтримки вчених-істориків, поширенні традицій української історичної справи, сприянні розвитку та поглибленні міжнародних зв'язків істориків [3, 2].

За словами М. Бушина, «найважливішою подією в житті вченого є народження думки і результатом цього народження є його книги» [4, 4]. Гуртуючи навколо своїх численних ідей, які несуть в собі благородну мету, науковців, студентів, дослідників черкаського краю, за безпосереднім керівництвом М. Бушина, підготовлено чимало видань з історії краю, серед яких: «Україна – моя Батьківщина», «Вчені Черкащини: Біографічний довідник», «Становлення української державності у XVII ст. Богдан Хмельницький та його спадкоємці», серія книг «Черкаський край в особах (1941–

2001pp.)), «Історія Шевченкового краю (1939–2002pp.)», «Енциклопедія Черкащини», «Нариси історії Черкащини» [5, 20–23].

До документів про М. Бушина, очима його студентів та колег, увійшли статті, рецензії на його та книги про нього, опис його портрета, виконаного членом Національної спілки художників України – В. Яковцем та опис мистецького твору – бюсту М. Бушина, виготовленого художником-скульптором В. Мальським [4, 4].

Професійна діяльність ученого нерозривно пов'язана з громадською роботою. За його ініціативи, 12 травня 1967 р. була створена рада з організації музейної кімнати в смт. Лисянка, а 14 березня 1968 р. його було призначено першим директором Лисянського районного історико-краєзнавчого музею (на громадських засадах) [6, 3–7]. У 1998 р., за його безпосередньої участі, створено музей історії Черкаського інженерно-технологічного інституту, директором якого з 29 березня 2001 р. він був призначений також на громадських засадах [7, 15–17].

На своїх лекціях перед студентами Микола Іванович наголошував: «Які б перешкоди і випробування не ставило нам життя, ми все-таки впевнено і цілеспрямовано будемо досягати поставленої мети, все добре у нас попереду» [4, 4]. У 1982–1990 рр. М. Бушин був депутатом Черкаської міської Ради народних депутатів. У 1994 р. – балотувався у народні депутати України по 419 виборчому округу м. Черкаси, 1998 р. – від ВО «Громада» по 198 виборчому округу м. Тальне. З 1997 р. очолював обласну партійну організацію ВО «Громада», на посаді голови Координаційної Ради. До складу засновників організації входили провідні науковці вищих навчальних закладів м. Черкас. Групу документів складають: копія Положення та Статут партійної організації, облікові картки членів, протоколи та тексти виступів конференцій, матеріали з'їздів, методичні рекомендації щодо проведення виборчої кампанії, списки кандидатів у народні депутати, передвиборні програми, листівки, плани роботи, звіти про діяльність.

Яскравим відображенням активної громадської діяльності слугують документи (листівки, тексти виступів, протоколи конференцій, звіти, облікові картки, плани роботи, методичні рекомендації тощо). У передвиборній програмі М. Бушин рішуче виступав проти таємниць від народу, висловлював пропозиції розвивати механізм демократії, демонополізації економіки, впровадження Концепції соціальної політики в Україні, вважаючи, що «це – обличчя країни», перетворення навколишнього середовища на «гаранта здоров'я». Гаслом його передвиборної програми в народні депутати України було: «Не людина для держави, а держава для людини!» [8, 86–92].

До фонду увійшла також добірка фотографій та фотоальбомів «Пам'ять серця» про життя та діяльність М. Бушина [9, 3–7], які, хоч і не повною мірою, відображають його цілісний і мужній характері, а, поряд із цим, добру, комунікабельну людину, наділену любов'ю до життя, упевненістю та оптимізмом. Чесність та добропорядність є особливістю його світогляду та стилем його життя. Микола Іванович завжди вражає допитливістю, пошуком, прагненням дійти до логічного завершення, а в поведженні – він сама обов'язковість та доброзичливість. В його душі вміло поєднано гармонійне співіснування двох понять – черкащанин і науковець.

Список використаної літератури

1. Держархів Черкаської обл., ф. Р-5945, оп. 1, спр. 22.
2. Держархів Черкаської обл., ф. Р-5945, оп. 1, спр. 37.
3. Держархів Черкаської обл., ф. Р-5945, оп. 1, спр. 51.
4. Держархів Черкаської обл., ф. Р-5945, оп. 1, спр. 39.
5. Держархів Черкаської обл., ф. Р-5945, оп. 1, спр. 38.
6. Держархів Черкаської обл., ф. Р-5945, оп. 1, спр. 47.
7. Держархів Черкаської обл., ф. Р-5945, оп. 1, спр. 28.
8. Держархів Черкаської обл., ф. Р-5945, оп. 1, спр. 33.
9. Держархів Черкаської обл., ф. Р-5945, оп. 1, спр. 61.

Тетяна Клименко

